

SXEDIO-B.52

21.7.1974: Η "ΣΑΝΤΑΙΥ ΤΑΙΜΣ" ΜΕΤΑΔΙΔΕΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ. ΣΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ, ΑΝΑΦΕΡΕΙ, ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΑΡΧΙΣΕΙ Η ΕΙΣΒΟΛΗ Ο ΤΖΟΖΕΦ ΣΙΣΚΟ ΚΑΤΕΒΗΚΕ ΣΤΙΣ 5.25 ΤΟ ΠΡΩΙ, ΤΗΣ 20ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ ΤΑ ΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΤΖΕΒΙΤ, ΚΑΤΑΣΠΡΟΣ ΚΑΙ ΘΥΜΩΜΕΝΟΣ, ΕΝΩ Ο ΤΟΥΡΚΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΘΗΚΕ ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΟΠΟΥ ΕΔΩΣΕ ΤΗ ΔΙΑΤΑΓΗ ΓΙΑ ΝΑ ΑΡΧΙΣΕΙ Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΠΟΒΑΣΗΣ

Η εφημερίδα " Σάντεϋ Τάιμς" (SUNDAY TIMES) του Λονδίνου σε ρεπορτάζ της στις 21 Ιουλίου 1974, επομένη της έναρξης της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο έγραφε:

"Η Τουρκική επέμβαση στην Κύπρο είναι μια δικαιολογημένη ενάσκηση εθνικής δύναμης προς υπεράσπιση ενός ενδιαφέροντος και εκπλήρωση μιας υποχρέωσης που απορρέει από μια συνθήκη.

Οι προοπτικές για ένα ελληνοτουρκικό πόλεμο ανησυχούν πολύ τον κόσμο, περιλαμβανομένων και των μεγάλων δυνάμεων. Υπάρχει μια πολύ μικρή πιθανότητα, η τουρκική εισβολή να επιτύχη ταχεία και καθαρή επιστροφή της νόμιμης Κυβέρνησης στην Κύπρο- όπως ισχυρίσθηκε η Τουρκία. Κανένα από αυτά δεν μπορεί να υποστηριχθεί και η χθεσινή αποδοκιμασία του Κάλλαχαν (υπουργού Εξωτερικών της Βρετανίας) δεν θέτει τη Βρετανία σε καλό δρόμο.

Η δήλωση του αποτελεί την αντίδραση ενός σχετιζομένου παρατηρητή που λυπάται μάλλον παρά δήλωση ενός Υπουργού Εξωτερικών, ο οποίος πραγματικά αναγνωρίζει την ειδική ευθύνη της Βρετανίας για την επικράτηση των κοινοτικών δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Η Βρετανία δεν μπορούσε να κινηθεί μόνη στρατιωτικά, εναντίον του παρανόμου καθεστώτος του Σαμψών. Πολύ σκληρές συζητήσεις θέτουν εαυτές εναντίον μιας τέτοιας περιπέτειας. Θα χρειαζόταν τουλάχιστον δυο εβδομάδες και θα στοίχιζε πολύ

ακριβιά. Στα μάτια των ελληνοκυπρίων οποιαδήποτε ενέργεια που θα γινόταν από κοινού με την Τουρκία θα καθίστα εχθρούς τους βρετανούς που βρίσκονται διασκορπισμένοι στην νήσο και θα έθετε σε κίνδυνο την ζωή τους. Δυνατό να αναμίγνυε το βρετανικό στρατό που ήδη είναι αναμεμιγμένος στο Ωλστερ (Βόρειος Ιρλανδία) σε ένα ακόμη μακρό και αμφίβολο αγώνα. Για τους λόγους αυτούς ως και για άλλους, η βρετανική Κυβέρνηση αποοφάσισε σωστά, εναντίον της εκπλήρωσης των ευθυνών της βάσει των συμφωνιών του 1960 να μη χρησιμοποιήσει τον στρατό.

Αντίθετα διάλεξε να ηγηθεί των διπλωματικών προσπαθειών για την επικράτηση της ειρήνης και το έκαμε αυτό με εντυπωσιακή δράση. Διαλέγοντας αυτό, εν τούτοις η Βρετανία περιώρισε αισθητά την αξία της αιρχικής εγγυήσεως. Σωστό προς την κατεύθυνση αυτή είναι όπως ο υπουργός Εξωτερικών επέμβη προς την άλλη δύναμη που είναι σε θέση να υπερσπίσει τους τουρκοκύπριους και τα τουρκικά εθνικά συμφέροντα, από τις συνέπειες του πραξικοπήματος του Σαμψών.

Οι συνέπειες, αυτές ήταν εύκολο να προβλεφθούν. Ο Σαμψών αφιέρωσε μια ζωή για την Ένωση με την Ελλάδα. Ο ισχυρισμός του την περασμένη βδομάδα ότι αυτός δεν είναι ο στόχος του πλέον, δεν θεωρείται αληθινός στο Λονδίνο. Η ελληνική Κυβέρνηση διά των αξιωματικών της κυπριακής Εθνοφρουράς έπαιξε φανερά ένα μεγάλο μέρος στην ανατροπή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου. Οι Αμερικανοί είτε δεν προσπάθησαν ή μάλλον αργά προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν την αναμφίβολη επιρροή τους στην Αθήνα και να αναγκάσουν τους ελλαδίτες να μη πραγματοποιήσουν το πραξικόπημα.

Οι βρετανοί κατέστησαν σαφές ότι δεν θα ήθελαν να αναμιχθούν από κοινού στρατιωτικώς ή ακόμη και με λόγια να τα υποστηρίξουν. Ούτε οι εκφράσεις απογοήτευσης για τον Σαμψών ούτε τα διπλωματικά μέσα ήσαν για την Αγκυρα ικανή υποχρέωση εκ μέρους των δυο μεγάλων συμμάχων της στο NATO. Ενόσω περνούσαν οι μέρες το μάθημα της ιστορίας τελικά εντυπωσίασε τους τούρκους. Οτι

δηλαδή το παράνομο καθεστώς του Νίκου Σαμψών θα γινόταν σύντομα εκ των πραγμάτων νόμιμο. Και οι τούρκοι εκμεταλλευόμενοι μια στιγμή που δεν θα μπορούσε να είναι καλύτερη αρνήθηκαν να δεχθούν κάτι τέτοιο. Και ποιος θα πει ότι οι συνέπειες μιας τέτοιας αποφασιστικής δράσης θα είναι χειρότερες από τις συνέπειες της νομιμοποίησης του Νίκου Σαμψών και του Στρατηγού Γκιζίκη.

Σχεδόν όλα τώρα εξαρτώνται από το τι θα κάμουν οι τούρκοι πλέον. Έχουν στρατιωτική υπεροχή και γεωγραφικό αβαντάζ.

Ούτε ο ελληνικός στρατός ούτε η Κυπριακή Εθνοφρουρά είναι δυνατό να παρεμποδίσουν τους τούρκους από του να επιτύχουν τους αμέσους στόχους τους. Ίσως θα είναι σε θέση εντός ημερών να αποκαταστήσουν "την ανεξαρτησία, εδαφική ακεραιότητα, ασφάλεια και την τάξη που παροβλέπεται από το Σύνταγμα".

Ετσι χαρακτηρίσαν τους σκοπούς οι τούρκοι χθες. Αλλά πόσο θα το επιτύχουν; Είναι δυνατό τα στρατεύματα, με την φυγή του Σαμψών να ικανοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους; Μήπως η υπόσχεση για άμεσες ενδοκυπριακές συνομιλίες περιέχει και την διαβεβαίωση ότι η Κύπρος πρέπει να τυγχάνει της ηγεσίας ενός ελληνοκύπριου και όχι ενός τουρκοκύπριου εάν η αναλογία των δυο κοινοτήτων θα αντιπροσωπεύεται στην Κυβέρνηση; Είναι αποδεκτό ότι η τουρκική επέμβαση θα καταλήξει με την επιστροφή του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου; Αυτό φαίνεται πολύ απομεμακρυσμένο. Αλλά κάτι παρόμοιο πρέπει να γίνει εάν πραγματικά η Τουρκία εφαρμόσει αυτό που ανέλαβε με καλή θέληση.

Ο στόχος όλων των διεθνών ενεργειών τώρα πρέπει να είναι μια πολιτική διευθέτηση αυτού του είδους βάσει της οποίας η πρώην Κυβέρνηση Μακαρίου βοηθούμενη από τα Ηνωμένα Έθνη, να επιτύχει τελικά ειρήνη στην νήσο. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι λογικό να ελπίζεται μια ταχεία νίκη των τούρκων για δυο λόγους βασικά:

ΠΡΩΤΟ: Μόνο μετά από σημαντική προέλαση τους-

που πρέπει πιθανώς να περιλαμβάνει την απομάκρυνση του Σαμψών και τη διασφάλιση της Λευκωσίας- μπορούν οι τούρκοι να ελπίζουν να αποδείξουν ότι δεν εννοούν ότι σκοπεύουν να κάμουν κακό στους ελληνοκύπριους.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Και τότε μόνο επίσης θα δεχθούν κατάπαυση του πυρός που είναι απαραίτητη, εάν ο πόλεμος μεταξύ των δυο χωρών του NATO θα περιορισθεί. Εκκλήσεις για κατάπαυση του πυρός τώρα είναι κενά λόγια.

Ενα πλεονέκτημα για την ακατάλληλη στάση της Βρετανίας μέχρι στιγμής είναι "ότι αφήνει καθαρά τα χέρια του κ. Κάλλαχαν να ενεργήσει ως διπλωματικός Πρόεδρος σε μελλοντικές συνομιλίες. Ενθυμούμενη τις ειδικές ευθύνες της η Βρετανία πρέπει επίσης να ηγηθεί της προσπάθειας για την εξεύρεση ψηφίσματος στον ΟΗΕ για την κατάπαυση του πυρός, πράγμα που στο μέλλον, θα αποτελέσει τη σωστή ενέργεια προς υπεράσπιση των δυο κοινοτήτων της Κύπρου. Οποιαδήποτε κατάπαυση του πυρός υποστηριζόμενη από τα Ηνωμένα Έθνη θα χρειασθεί περισσότερη αστυνόμευση, από αυτή που ανελήφθη και η Βρετανία πρέπει να είναι έτοιμη να προμηθεύσει εάν περαστεί ανάγκη, πολλά από τα στρατεύματα της από τις τοπικές βάσεις της, προς τα Ηνωμένα Έθνη.

Για την κυρίως Ελλάδα τα γεγονότα αυτά αποτελούν μια εντυπωσιακή καταστροφή. Εμηχανεύθησαν την πτώση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, αντικαθιστώντας τον με ένα μη έγκυρο άνθρωπο. Αυτό αποτελεί το αποκορύφωμα του λανθασμένου χειρισμού του κυπριακού από τη χούντα, η οποία οδήγησε ήδη στην παραίτηση ανώτερων αξιωματούχων του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας.

Κηρύσσοντας πόλεμο με την Τουρκία δεν είναι το αποτέλεσμα που οι Στρατηγοί ανέμεναν. Ενα εξωτερικό φιάσκο, που φέρνει τόση λύπη σε χιλιάδες ελληνοκύπριους προσετέθη στη σειρά των οικονομικών αποτυχιών και τον περιορισμό της αξίας της δημοκρατίας στο εσωτερικό. Το κεθεστώς Γκιζίκη και Ιωαννίδη που τύγχανε εκ μέρους των αμερικανών

σημαντικής υποστήριξης αντιμετωπίζει τώρα τη σπουδαιότερη εκλογή ως αποτέλεσμα της ιδικής του τρέλλας. Το ΝΑΤΟ αντιμετωπίζει μια πολύ σοβαρή κρίση, αλλά εάν η χούντα των Αθηνών είτε υποχωρήσει στην Κύπρο ή συντριβεί θα αποτελέσει καλό για τη συμμαχία, καλό για την Ελλάδα και καλό για την Κύπρο".

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Εξάλλου σε ρεπορτάζ της για τον πόλεμο η "Σάνταιϋ Τάϊμς" έγραφε την ίδια μέρα (**21** Ιουλίου):

"Στην ανατολική Μεσόγειο εξερράγη πόλεμος χθες τη στιγμή που διπλωμάτες της Δύσης ανεπαύοντο στην πίστη ότι μια κρίση πέρασε.

Την Παρασκευή το βράδυ η ατμόσφαιρα στην Ουάσιγκτων και το Λονδίνο ήταν βαρεία και οι δυο χώρες συνέχαιραν τους εαυτούς τους. Το Στέητ Ντηπάρτμεντ ανακοίνωσε ότι η Τουρκία πιστή στις αμερικανικές υποδείξεις "δεν ανεμένετο να κινηθεί". Στο Χουάιτ Χωλ στο Λονδίνο υπήρχαν δηλώσεις για "επιτυχία της βρετανικής πολιτικής", για "μείωση της πιθανότητας ελληνοτουρκικού πολέμου διά της πολιτικής.

Αλλά όταν έφθανε το βράδυ στην Αγκυρα κατέστη σταδιακά φανερό ότι οι τούρκοι δεν επρόκειτο να ακοξουθήσουν το ειρηνευτικό κείμενο που τους απέστειλαν οι σύμμαχοι τους στο ΝΑΤΟ. Ο Τζόζεφ Σίσκο, ο βρετανός πολιτικός βρισκόταν στην Αγκυρα. Πέρασε πέντε ώρες στην αμερικανική πρεσβεία συσχεπτόμενος από το τηλέφωνο με τον αμερικανό υπουργό Εξωτερικών κ. Κίσιγκερ και τους εμπειρογνώμονες στην Ουάσιγκτων. Τα μεσάνυκτα πήγε να δει τον κ. Μπουλέντ Ετζεβίτ, τον πρωθυπουργό της Τουρκίας.

Στις **2** το πρωί τοπική ώρα ο κ. Σίσκο επέστρεψε στην αμερικανική πρεσβεία και στις **5.20** επέστρεψε στο γραφείο του πρωθυπουργού κ. Ετζεβίτ. Στις **5.25** ο κ. Σίσκο έτρεξε έξω και θεάθηκε να κατεβαίνει στα σκαλιά του πρωθυπουργικού γραφείου κάτασπρος και

θυμωμένος. Αμέσως κτύπησε το κουδούνι για να το αυτοκίνητο του πρωθυπουργού κ. Ετζεβίτ και ο τούρκος πρωθυπουργός κατέβηκε τρέχοντας σκαλιά.

Ενώ το αυτοκίνητο μετέφερε τον κ. Σίσκο στην αμερικανική πρεσβεία ο κ. Ετζεβίτ εξετέλεσε ένα πολύ πιο σύντομο ταξίδι: Πήγε στα γραφεία του αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού όπου έδωσε τη διαταγή για να προχωρήσει η διαδικασία της απόβασης.

Ο κ. Ετζεβίτ φαινόταν σε τεταμένη κατάσταση όταν λίγο αργότερα ενεφανίσθη σε μια ομάδα τούρκων δημοσιογράφων και τους ανεκοίνωσε τα της εισβολής. Μερικοί από τους δημοσιογράφους έκλαιαν και ένας άλλος είπε: "Καλύτερα να κτυπήσουμε παρά να περπατούμε σαν όρνιθα για εκατό χρόνια".

Μέχρι αυτή τη στιγμή τα τουρκικά τζετς εκτελούσαν επιθέσεις εναντίον της Λευκωσίας για να αποδείξουν ότι η Αμερική και η Δύση υπολόγισαν λανθασμένα το τέμπο της τουρκικής Κυβέρνησης. Πρόκειται για την τελευταία ενέργεια μιας σειράς λανθασμένων υπολογισμών για την εκρηκτική κατάσταση, του κυπριακού.

Ο νέος βαλκανικός πόλεμος ή η "αστυνομική επιχείρηση" ως προτιμούν οι τούρκοι να τον αποκαλούν, έχει τις πηγές του σε δυο ομάδες από λάθη, δυο εντελώς διαφορετικών ομάδων προσώπων:

ΠΡΩΤΟ: Ο Πρόεδρος Μακάριος και οι υποστηρικτές που διέπραξαν το στρατηγικό λάθος να νομίζουν ότι η οργάνωση ΕΟΚΑ Β που ζητούσε την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα θα κατεστρέφετο με τον θάνατο του ιδρυτή της του Στρατηγού Γεωργίου Γρίβα, τον Ιανουάριο του τρέχοντος έτους. Ο Πρόεδρος Μακάριος υπερέβη τον εαυτό του διά της επιστολής του υπό ημερομηνία 2 Ιουλίου διά την οποία ζήτησε από την ελληνική κυβέρνηση να σταματήσει την "ντε φάκτο" υποστήριξη της προς την ΕΟΚΑ β. Αυτό κατά την άποψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου επιτάχυνε το πραξικόπημα εναντίον του.

"Ποτέ δεν νόμιζα ότι το ελληνικό καθεστώς θα

προχωρούσε τόσο πολύ " δήλωσε ο Αρχιεπίσκοπος στους "Σάνταιϋ Τάϊμς".

ΔΕΥΤΕΡΑ: Οι ηγέτες του πραξικοπήματος-ουσιαστικά Έλληνες αξιωματικοί που υπηρετούν στην Εθνική Φρουρά της Κύπρου- υπολόγισαν λανθασμένα ότι οι τούρκοι δεν θα στενοχωρούνταν από την πτώση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, αλλά έκαμαν και το χειρότερο λάθος τους λίγες ώρες αργότερα. Πριν ακόμη ανατρέψουν τον Πρόεδρο Μακάριο πρόσφεραν την προεδρία στον Νίκο Σαμψών. Ο Σαμψών εξελέγη και οι τούρκοι-θυμούμενοι την συμμετοχή του στις διακοινοτικές συγκρούσεις -πράγματι φοβήθηκαν.

Η ρίζα της ελληνικής πολιτικής κρίσης είναι πολύπλοκη. Αλλά για την ιστορία του παρόντος, ένας μπορεί κάλλιστα να αρχίσει από το **1971** όταν ο Στρατηγός Γεώργιος Γρίβας εξηφανίσθη από το σπίτι του στο προάστιο των Αθηνών Καλλιθέα. Υποθετικά βρισκόταν υπό παρακολούθηση. Εάν ήτο έτσι, ο γηραιός αντάρτης δεν βρήκε καμιά δυσκολία να ξεφύγει από το δίκτυο. Εντός μερικών εβδομάδων έγινε γνωστό ότι έφθασε στην Κύπρο. Ο Γρίβας στα **72** του χρόνια επέστρεψε στον τόπο που γεννήθηκε για να αναβιώσει την αγνή φλόγα της Ένωσης με την Ελλάδα, η οποία ήταν η δικαιολογία του κατά την επίθεση εναντίον των βρετανών το **1955** και η οποία συνεβιβάσθη τα επόμενα χρόνια από τον Μακάριο.

Βεβαίως το **1971** ο δημόσιος ενθουσιασμός του Μακαρίου για την ένωση εμειώθη. Η άσκηση της εξουσίας του δίδαξε ότι μια νήσος που βρίσκεται σε απόσταση γυμνού οφθαλμού από την Τουρκία δεν μπορεί χωρίς μεγάλο κίνδυνο να ενωθεί με την Ελλάδα που είναι ο ιστορικός εχθρός της Τουρκίας. Ίσως διατήρησε την υποχρέωση του προς την Ένωση σαν ένα ιδανικό, αλλά πέρασε τον καιρό του προσπαθώντας να πείσει τους συμπατριώτες του ότι "υπάρχει διαφορά μεταξύ του τι είναι επιθυμητό και του τι είναι εφικτό". Ο Γρίβας επέστρεψε σαν ο εκπρόσωπος του ελληνικού εθνικισμού που δεν έβλεπε καμιά διαφορά μεταξύ αυτών των δύο.

Φθάνοντας στην Κύπρο ο Γρίβας εκρύφθη στη Λεμεσό, τη δεύτερη πόλη της Κύπρου και την κύρια περιοχή όπου κρυβόταν κατά τη διάρκεια του **1955**. Εκεί σχημάτισε μια νέα παράνομη οργάνωση, η οποία έγινε σύντομα γνωστή σαν ΕΟΚΑ Β που αποτελείτο από βετεράνους της ΕΟΚΑ.

Η ιστορία των επόμενων χρόνων εισηγείται ότι ο Μακάριος έκαμε το στρατηγικό λάθος να υπολογίσει ότι η ΕΟΚΑ Β αποτελούσε την τελευταία ενέργεια ενός γέροντα. Ο Γρίβας, νόμισε ο Μακάριος, δημιουργούσε μια οργάνωση που θα πέθαινε με τον ιδρυτή της.

Έτσι δεν έκαμε καμιά σημαντική προσπάθεια για να συντρίψει την ΕΟΚΑ Β στα πρώτα της στάδια ή να ιδρύσει και αυτός μια αντιδύναμη σε καλό χρόνο. Τον περασμένο χρόνο ο Μακάριος δήλωσε στη "Σάνταϋ Ταϊμς" ότι γνώριζε που ακριβώς βρισκόταν ο Γρίβας, αλλά είχε διατάξει τους αστυνομικούς να μη δράσουν εναντίον του. Οποιαδήποτε προσπάθεια σύλληψης του Γρίβα θα κατέληγε στη σύλληψη του ή τον θάνατο του,. Και οποιοδήποτε από το αποτέλεσμα αυτό θα τον καθιστούσε μάρτυρα και θα ενίσχυε την υπόθεση του.

Ο Αρχιεπίσκοπος δεν είπε κάτι τέτοιο: Αλλά φανερά δεν ανέμενε τον Γρίβα να ζήσει για πολύ και ήθελε να πεθάνει από φυσικά αίτια.

Και πραγματικά ο Γρίβας πέθανε από φυσικό θάνατο τον περασμένο Ιανουάριο. Αλλά η οργάνωση που άφησε πίσω του αντί να διαλυθεί, συνέχισε την δράση της μέχρι τις τελευταίες βδομάδες, όταν ο Μακάριος αντελήφθη ότι αντιμετώπιζε μια απειλή".

Η εφημερίδα συνέχιζε στο άρθρο της με τη δράση της ΕΟΚΑ Β, το πραξικόπημα και την ανάληψη της εξουσίας από τον Σαμψών και την όλη δράση του κατά τη διάρκεια του **1955** και πρόσθετε:

Αλλά οι τούρκοι δεν γέλασαν για την ανάληψη της εξουσίας από τον Σαμψών. Ποιο ρόλο έπαιξε ο Σαμψών στις διακοινοτικές συγκρούσεις του **1960** είναι ασαφής. Ο,τι είναι βέβαιο είναι ότι ελληνοκυπριακές ομάδες πυροβόλησαν εναντίον ορισμένων τουρκικών χωριών. Και πολλοί

τουρκοκύπριοι πέθαναν κατά τις επιθέσεις αυτές.

Έτσι, ό,τι είπεν ο κ. Σαμψών την επομένη του πραξικοπήματος δεν έγινε πιστευτό. Η απουσία του στην εξουσία αναγκαστικά μεταφράζεται σε μια φανερή απειλή προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Κανένας άλλος ελληνοκύπριος, εκτός από τον Γρίβα, δεν θα δημιουργούσε αυτή την επίπτωση.

Ίσως οι Έλληνες να είδαν αυτόν τον κίνδυνο. Εγκύρως είχε ανακοινωθεί στην Αθήνα ότι κατά τη διάρκεια της ορκωμοσίας του Σαμψών του εδηλώθη ότι εάν η κατάσταση το απαιτούσε θα έπρεπε να παραιτηθεί, αλλά στην τουρκική κυβέρνηση η άνοδος στην εξουσία του Σαμψών, έστω και προσωρινώς, δεν άφησε άλλη εκλογή εκτός από τη ανάληψη δράσης.

Ο πρωθυπουργός Μπουλέντ Ετζεβιτ που έστειλε τελικά τον στρατό στην Κύπρο ήθελε να δει να εξετάζονται όλοι οι διπλωματικοί δρόμοι πριν ενεργήσει τοιούτοτρόπως. Πήγε στο Λονδίνο, όπου είδε τον κ. Κάλλαχαν και ο οποίος ζήτησε αυτοσυγκράτηση, ενώ ο τύπος της αντιπολίτευσης και οι πολιτικοί ζητούσαν άμεση δράση. Περίμενε στην Αγκυρα μέχρι την Παρασκευή για να δει τι μπορούσε να επιτύχει ο αμερικανός Τζόζεφ Σίσκο, σαν υποχωρήσεις από μέρους της Ελληνικής Κυβέρνησης.

Αλλά ο κ. Σίσκο φαίνεται ότι έφθασε από την Αθήνα, χωρίς τίποτε άλλο εκτός από την ελληνική προσφορά για αλλαγή των αξιωματικών από την Κύπρο πέραν των διαβεβαιώσεων που έδωσε ο Νίκος Σαμψών προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Το Στέητ Ντηπάρτμεντ πρέπει να γνώριζε ότι αυτό δεν ήταν αρκετό και υπάρχει μερική μαρτυρία ότι επίσημοι του Στέητ Ντηπάρτμεντ ήθελαν να δουν την Αμερική να εξασκεί περισσότερη πίεση προς την Ελλάδα. Γιατί να μη υποστηριχθούν οι τούρκοι που είχαν νόμιμα δικαιώματα και θα νικούσαν εάν άρχιζαν οι πυροβολισμοί;

Ο δρ Κίσιγκερ εν τούτοις ησθάνθη ότι ο "ρεαλισμός" επέβαλλε μια σκληρότερη γραμμή προς τους Έλληνες. Παρατηρήσεις έφθασαν προς τον τύπο

ότι ο Μακάριος αποτελούσε ακόμα ένα Κάστρο. Εγινε φανερό ότι η αναγνώριση του καθεστώτος του Σαμψών βρισκόταν υπό συζήτηση.

Ο κ. Ετζεβίτ είναι ένας ήρεμος άνθρωπος που ησχολήθη με την λογοτεχνία και τη δημοσιογραφία. Μετέφρασε πολλά βιβλία και κατά την παραμονή του στο Λονδίνο τις τελευταίες μέρες φρόντισε να αγοράσει ένα βιβλίο του Γεφτουςένκο.

Αντίθετα με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, τους ηγέτες του πραξικοπήματος και την αθηναϊκή χούντα υπό τον Ταξίαρχο Ιωαννίδη, ο Ετζεβίτ δεν έκαμε καμιά κύρια λανθασμένη υπόθεση. Πράγματι φάνηκε ότι πέτυχε μια θέση από την οποία η Τουρκία μερικώς μπορεί να χάσει- και όπου το αποτέλεσμα θα αποβεί καταστρεπτικό για το ελληνικό καθεστώς. Το πρόβλημα για τον Ιωαννίδη και τους συμμάχους τους είναι ότι εάν προσπαθήσουν να πολεμήσουν τους τούρκους στη Κύπρο, θα ηττηθούν και εάν δεν πολεμήσουν πιθανώς θα ανατραπούν. Τα πλέον καταστρεπτικά αποτελέσματα της ενέργειας του Ετζεβίτ θα φανούν πιθανώς εντός της Ελλάδος τις προσεχείς λίγες βδομάδες.